

Dvoustupňové a vícestupňové odhady

Jana Vorlíčková

Matematicko-fyzikální fakulta

Univerzita Karlova

19. března 2018

Motivace

- Uvažujme rozdělení s parametry μ , σ^2 , kde σ^2 je rušivý parametr.
- Pak neexistují metody pro konstrukci intervalového odhadu parametru dané délky a spolehlivosti či testovaní pro předem zvolenou sílu a spolehlivost při pevně daném rozsahu, které by nezávisely na rušivém parametru.
- Řešením jsou dvoustupňové a vícestupňové odhady - umožují nám sestrojit interval spolehlivosti pro μ o předem dané spolehlivosti a délce bez vlivu σ^2 .

Neexistence odhadu pro pevně daný rozsah výběru

- Nechť $(Y_1, \dots, Y_n)^T = \mathbf{Y}$ daný výběr s pevným počtem pozorování ze sdruženého rozdělení, které je dané hustotou

$$\sigma^{-n} f\left(\frac{y_1 - \mu}{\sigma}, \dots, \frac{y_n - \mu}{\sigma}\right) = \sigma^{-n} f(\sigma^{-1}(\mathbf{y} - \mu \mathbf{1})),$$
$$\mathbf{y} = (y_1, \dots, y_n)^T, \mathbf{1} = (1, \dots, 1)^T,$$

kde $0 < \sigma < \infty$ a $-\infty < \mu < \infty$.

- Dále předpokládejme $f(\mathbf{x})$ spojitá pro $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^n$. Pak, pro $\forall \mu_1 \neq \mu_2$, když $\sigma \rightarrow \infty$ platí

$$\sup_{\mathcal{E}} \left| \int_{\mathcal{E}} \sigma^{-n} f(\sigma^{-1}(\mathbf{y} - \mu_1 \mathbf{1})) dy_1 \dots dy_n - \int_{\mathcal{E}} \sigma^{-n} f(\sigma^{-1}(\mathbf{y} - \mu_2 \mathbf{1})) dy_1 \dots dy_n \right| \longrightarrow 0, \quad (1)$$

kde $\mathcal{E} \subset \mathbb{R}^n$ je měřitelná.

Neexistence konfidenční množiny

- Předpokládejme, že μ a σ jsou neznámé. Pokud by konfidenční interval $\mathcal{S}(\mathbf{y}) \subset \mathbb{R}$ pro μ s pevně danou délkou a pokrytím bylo možné najít, pak pro pevné $0 < 1 - \alpha < 1$, $0 < d < \infty$ platí

$$P(\mu \in \mathcal{S}(\mathbf{Y}) | \mu, \sigma) \geq 1 - \alpha \quad \forall \mu, \sigma \quad (2)$$

$$\max. \text{ průměr } \mathcal{S}(\mathbf{y}) < 2d \quad \forall \mathbf{y} \in \mathbb{R}^n. \quad (3)$$

- Sporem lze ukázat, že neexistuje.

Testování

$$H_0 : \mu = \mu_0 \quad \text{proti} \quad H_1 : \mu = \mu_1$$

Pak je možné najít kritickou funkci $\phi(Y)$ takovou, že

$$\mathbb{E}_{\mu_0, \sigma} \phi(Y) = \alpha \quad \mathbb{E}_{\mu_1, \sigma} \phi(Y) = \beta,$$

$0 < \alpha, \beta < 1$ a pro každé pevně zvolené σ , když $\mathcal{E}_\sigma \subset \mathbb{R}^n$ je kritický obor, který určuje nejsilnější test hypotezy H_0 proti H_1 , pak

$$\beta \leq P(Y \in \mathcal{E}_\sigma | \mu_1, \sigma) \quad \text{a} \quad P(Y \in \mathcal{E}_\sigma | \mu_0, \sigma) = \alpha \quad \forall \sigma,$$

$$P(Y \in \mathcal{E}_\sigma | \mu_1, \sigma) \rightarrow \alpha \quad \text{pro} \quad \sigma \rightarrow \infty.$$

Pak $\alpha \geq \beta$, pokud bereme β jako hladinu pro test H_1 proti H_0 dostáváme $\beta \geq \alpha$, tedy $\alpha = \beta$.

Dvoustupňový odhad střední hodnoty

- $Y_1, Y_2, \dots$ je i.i.d. posloupnost z $\mathcal{N}(\mu, \sigma^2)$, kde μ a σ^2 jsou neznámé parametry.
- Zajímá nás odhad μ .

Intervalový odhad pro μ

- Intervalový odhad s předem danou spolehlivostí $1 - \alpha$ a délkou d .
- Začínáme s rozsahem výběru $n_0 > 2$, a dále uvažujeme předem zvolené $z > 0$.

Intervalový odhad - Stein's first procedure

STAGE 1

- Vezmi pilotní výběr o rozsahu $n_0, Y_1, \dots, Y_{n_0}$.
- Spočti výběrový průměr $\bar{Y}_0 = \frac{1}{n_0} \sum_{i=1}^{n_0} Y_i$ a nevychýlený odhad s_0^2 ($s_0^2 > 0$) pro σ^2 s $n_0 - 1 = \nu_0$ stupni volnosti.
- Vezmi N takové, že

$$N = \max(n_0 + 1, \lfloor z^{-1} s_0^2 \rfloor + 1). \quad (4)$$

- Vyber $1 + N - n_0$ čísel $a_0, a_{n_0+1}, \dots, a_N$ splňujících

$$a_0 + \sum_{k=n_0+1}^N a_k = 1, \quad (5)$$

$$\frac{a_0^2}{n_0} + \sum_{k=n_0+1}^N a_k^2 = z s_0^{-2}. \quad (6)$$

- Uvažuj nějakou konvenci (např. $a_{n_0+1} = \dots = a_N$) a urči hodnoty $a_0, a_{n_0+1}, \dots, a_N$ pro pevné s_0^2 .

Intervalový odhad - Stein's first procedure

STAGE 2

- Vezmi další výběr $Y_{n_0+1}, \dots, Y_N$ o rozsahu $N - n_0$.
- Označ statistiku I_N jako

$$I_N = a_0 \bar{Y}_0 + \sum_{k=n_0+1}^N a_k Y_k. \quad (7)$$

- Pak $I_N | s_0^2 \sim \mathcal{N}(\mu, z\sigma^2 s_0^{-2})$.

Intervalový odhad - Stein's first procedure

Věta

Pro I_N definované pomocí (4) - (7), $z^{-1/2}(I_N - \mu)$ má Studentovo t rozdělení s $\nu_0 = n_0 - 1$ stupni volnosti.

$$\begin{aligned} P(-z^{1/2}t_{1-\alpha/2, \nu_0} < I_N - \mu < z^{1/2}t_{1-\alpha/2, \nu_0}) &= 1 - \alpha, \\ \text{označme } d &= z^{1/2}t_{1-\alpha/2, \nu_0}, \end{aligned}$$

$$P(I_N - d < \mu < I_N + d) = 1 - \alpha,$$

pro jakákoliv μ, σ^2 . Pak $(I_N - d, I_N + d)$ je intervalový odhad μ o spolehlivosti $(1 - \alpha)$ s předem zvolenou délkou.

Intervalový odhad - Stein's second procedure

- Zaručuje alespoň 95 % pokrytí nebo maximální délku intervalu $2d$, nemáme už ale jistotu, že platí obojí zároveň jako v případě *Stein's first procedure*.

STAGE 1

- Vše probíhá stejně jako v případě STAGE 1 pro *Stein's first procedure*.
- Vezmi N takové, že

$$N = \max(n_0, \lfloor z^{-1} s_0^2 \rfloor + 1). \quad (8)$$

Intervalový odhad - Stein's second procedure

STAGE 2

- Pokud $N > n_0$, vezmi $N - n_0$ dodatečných pozorovaní $Y_{n_0+1}, \dots, Y_N$,
pokud $N = n_0$, ponechej.
- Spočti

$$\begin{aligned}\bar{Y}_N &= \frac{1}{N} \left(n_0 \bar{Y}_0 + \sum_{k=n_0+1}^N Y_k \right) && \text{pro } N > n_0 \\ &= \bar{Y}_0 && \text{pro } N = n_0.\end{aligned}\tag{9}$$

- Pro dané s_0^2 , N pevné $\sqrt{N}(\bar{Y}_N - \mu)/\sigma | s_0^2 \sim \mathcal{N}(0, 1)$.

Intervalový odhad - Stein's second procedure

Věta

Pro $\bar{Y}_N$ definované pomocí (8) - (9), $\sqrt{N}(\bar{Y}_N - \mu)/s_0$ má Studentovo t rozdělení s $\nu_0 = n_0 - 1$ stupni volnosti.

$$P\left(\bar{Y}_N - \frac{s_0}{\sqrt{N}}t_{1-\alpha/2,\nu_0} < \mu < \bar{Y}_N + \frac{s_0}{\sqrt{N}}t_{1-\alpha/2,\nu_0}\right) = 1 - \alpha, \quad (10)$$

volme z tak, aby $d = z^{1/2}t_{1-\alpha/2,\nu_0}$,

$$\text{pak } d \geq \frac{s_0}{\sqrt{N}}t_{1-\alpha/2,\nu_0}.$$

Pak z (10) dostáváme intervalový odhad μ o spolehlivosti $(1 - \alpha)$ a délku omezenou shora $2d$. Alternativně, $(\bar{Y}_N - d, \bar{Y}_N + d)$ je interval odhad μ s délkou $2d$ mající alespoň $(1 - \alpha)\%$ pokrytí.

Testování

Hypotézy

$$H_0 : \mu = \mu_0 \quad \text{proti} \quad H_1 : \mu > \mu_0 \quad (H_2 : \mu \neq \mu_0)$$

Stein's first procedure

- Testová statistika

$$t = z^{-1/2}(I_N - \mu) \sim t_{\nu_0} \text{ za platnosti } H_0$$

- H_0 zamítáme právě tehdy, když $t > t_{1-\alpha, \nu_0}$
- Síla testu nezávisí na σ ,

$$\begin{aligned} P(z^{-1/2}(I_N - \mu) + z^{-1/2}(\mu - \mu_0) > t_{1-\alpha, \nu_0}), \\ = P(t_{\nu_0} > t_{1-\alpha, \nu_0} - z^{-1/2}(\mu - \mu_0)). \end{aligned}$$

- Chceme-li sílu větší než β pro $\mu > \mu_0 + \delta$, $\delta > 0$, bereme z splňující

$$P(t_{\nu_0} > t_{1-\alpha, \nu_0} - z^{-1/2}\delta) = \beta.$$

Příklad

dataset Hosí

- $H_0 : \mu = \mu_0$ proti $H_1 : \mu \neq \mu_0$
- Průměrná porodní váha - μ , n - velikost výběru.
- Předem volíme β - síla testu pro $|\mu - \mu_0| > \delta$, hledáme N - počet pozorovaní, co musíme přidat, aby test měl požadovanou sílu.

δ [g]	n = 50		n = 30	
	$N \beta = 0.95$	$N \beta = 0.99$	$N \beta = 0.95$	$N \beta = 0.99$
50	1088	1583	1278	1865
100	235	359	297	444
150	77	132	116	181
200	22	53	52	89
250	0	16	23	46
350	0	0	0	9
500	0	0	0	0

Tabulka: Počty pozorování, které je třeba přidat k výběru o velikosti n pro dosažení požadované síly testu.

Testování

Stein's second procedure

- Testová statistika

$$t^* = \sqrt{N}(\bar{Y}_N - \mu)/s_0 \sim t_{\nu_0} \text{ za platnosti } H_0$$

- H zamítáme právě tehdy, když $t^* > t_{1-\alpha, \nu_0}$
- Síla testu

$$\begin{aligned} & P(\sqrt{N}(\bar{Y}_N - \mu)s_0^{-1} > t_{1-\alpha, \nu_0} - \sqrt{N}(\mu - \mu_0)s_0^{-1} | \mu, \sigma), \\ & > P(\sqrt{N}(\bar{Y}_N - \mu)s_0^{-1} > t_{1-\alpha, \nu_0} - z^{-1/2}(\mu - \mu_0)), \\ & = P(t_{\nu_0} > t_{1-\alpha, \nu_0} - z^{-1/2}(\mu - \mu_0)). \end{aligned}$$

- Stejně jako v minulém případě síla testu bude větší než β pro vhodně zvolené z a nebude záviset na σ .

Bodový odhad

Uvažujme ztrátovou funkci $W(|a - \mu|)$, která je neklesající na $[0, \infty)$ s $W(0) = 0$ a $W(\infty) \leq \infty$ a $\mathbb{E}W(c|t_{\nu_0}|)$ existuje pro vhodně zvolené ν_0 pro $\forall c > 0$.

- I_N použijeme jako odhad μ

$$\mathbb{E}_{\nu, \sigma^2} W(|I_N - \mu|) = \mathbb{E} W(z^{1/2} |t_{\nu_0}|) = \int_{-\infty}^{\infty} W(z^{1/2} |x|) f_{\nu_0}(x) dx,$$

- z vlastností ztrátové funkce a předchozího plyne $\forall w \in [0, W(\infty))$ můžeme najít z tak, že $\mathbb{E}_{\nu, \sigma^2} W(|I_N - \mu|) = w$.
- $\bar{Y}_N$ bodový odhad μ

$$\mathbb{E}_{\nu, \sigma^2} W(|\bar{Y}_N - \mu|) \leq \mathbb{E}_{\nu, \sigma^2} W(z^{1/2} N^{1/2} s_0^{-1} |\bar{Y}_N - \mu|) = \mathbb{E} W(z^{1/2} |t_{\nu_0}|).$$

Střední hodnota velikosti výběru N

Uvažujme *Stein's second procedure*, kde $N = \max(n_0, \lfloor z^{-1}s_0^2 \rfloor + 1)$,
 $\frac{\nu_0 s_0^2}{\sigma^2} \sim \chi_{\nu_0}^2$

$$\begin{aligned}\mathbb{E}_{\sigma^2}(N) &= n_0 P(z^{-1}s_0^2 \leq n_0 | \sigma^2) + \sum_{n_0}^{\infty} (n+1) P(n < z^{-1}s_0^2 \leq n+1 | \sigma^2), \\ &= n_0 P(\chi_{\nu_0}^2 \leq \nu_0 z \sigma^{-2} n_0), \\ &\quad + \sum_{n_0}^{\infty} (n+1) P(n \nu_0 z \sigma^{-2} < \chi_{\nu_0}^2 \leq (n+1) \nu_0 z \sigma^{-2}).\end{aligned}$$

Pro n_0 a $z\sigma^{-2}$ malé dostáváme $\mathbb{E}_{\sigma^2}(N) \simeq z^{-1}\sigma^2$.